

Există teatru la Tulcea!

Nicolae Prelipceanu

Nicolae Prelipceanu în „era suspiciunii”

Foarte bine alese cele trei spectacole dintr-un fel de microstagiune la final de stagiune propriu-zisă, la Teatrul „Jean Bart” din Tulcea. O piesă clasică, comedie savuroasă, care poate prinde și un public mai puțin dus la teatru- Visul unei nopți de vară-, o piesă de actualitate generală pentru noi, cei din Est, ca să zic așa- Douăzeci de minute cu îngerul de Alesandr Vampylov- și în sfârșit, una cu clare referiri la zilele noastre, cuprinzând și fantezie (chiar dacă nu e un vis al vreunei alte nopți de vară), dar și ticuri ale unor personaje tipice vremii și țării în care trăim. Aceasta din urmă, comedie până la un punct- ba ce zic eu, până la capăt- e scrisă chiar de un actor al teatrului tulcean, Mihai Gălățan. Vreau să cred că titlul cuprinde un agramatism intenționat plasat acolo: O zi din viața la niște oameni.

Cum cunosc orașul acela de la Dunăre nu de azi de ieri și nici chiar de ieri-alaltăieri, ci chiar de prin anii '40, îmi venea greu să cred că la Tulcea poate funcționa un teatru adevărat. Curată persistență a unei prejudecăți, ca atâtea altele care ne deformează viețile și mințile. Ființând de șapte ani, Teatrul „Jean Bart” este unul, cum se spune azi, de proiecte. Cu mulți actori- călători, racolați de prin vecini sau mai de departe, pentru fiecare spectacol. În speță, de pe la Constanța și Galați (mai ales că unul dintre spectacole are un autor și interpret cu nume derivat de la fosta capitală a oțelului românesc).

Visul... este un spectacol corect, cu accente comice majore, care trezesc aplauze în sală. Apropo, cred că în niciun teatru din lume actorii, mari sau mici, nu sunt aplaudați de atâtea ori la scenă deschisă. Metoda pentru dobândirea unui asemenea succes e simplă: cât mai multe intrări și ieșiri din scenă, cât mai multe

Echipa TJB alături de actorul și regizorul Ion Sapdaru

căderi de lumină între scene și publicul tulcean se va grăbi să aplaude. E drept, deseori, cei din sala destul de mare dar totuși plină, știu să sesizeze câte un moment care chiar merită astfel de tratament. În *Visul*, regizat de Aurel Palade, există destule asemenea momente, propice aplauzelor. Chiar dacă

personajele basmului shakespearian au uneori crispări și ezitări, acestea pot fi trecute cu vederea pentru că, în general și mai ales în scenele de teatru în teatru, cele ale spectacolului pregătit pentru nunta lui Theseu și a Hypolitei, de meșteșugarii atenieni, comedia își ia revanșa. Regizorul Aurel Palade a ales un Puck necanonic: un actor care nu mai e tânăr, cu barba albă și părul, cât e, la fel, asupra căruia te lămurești mai greu, din această cauză. Până la urmă și nu doar pentru că „merge și așa”, accepți convenția și observi originalitatea deloc supărătoare a alegerii. Pofa de joc, sinceritatea- știu, aceasta nu este o categorie estetică, dar la teatru e importantă- tuturor celor de pe scenă cuceresc de la început și până la sfârșit, când îți spui că e un spectacol comparabil cu oricare altul, de la teatrele, să zicem, mai consacrate.

Douăzeci de minute cu îngerul este o poveste contemporană, demonstrând efectele erei suspiciunii, proclamată de zeci de ani într-o carte celebră atunci de Nathalie Sarraute și mai ales prelungirea ei, a acestei ere, într-un timp despre care se afirmă că este al libertății și deci al eliberării de suspiciune și de poliția secretă pe care o... secretă în socialism. Doi bețivi sovietici sau postsovietici se trezesc a doua zi după un guleai strașnic în camera de hotel că nu mai au niciun ban și nici de unde să ceară, fiind în deplasare și în plus, ziua fiind duminică. Unul dintre ei strigă în badjocură la trecători, cerând o sută de ruble, după care, răcorit, închide geamul. Nu trece mult și se înfățișează un personaj ciudat, care chiar le oferă suta de ruble, fără obligații ulterioare. Și credeți că bețivanii noștri, cărora le crapă- cum se spune- buza după un strop (mare) de votcă- o primesc? Aș, aici începe era suspiciunii. De ce necunoscutul le dă lor o sută de ruble? Cu ce intenții ascunse și ce o să urmeze? Etc, etc. Se iscă un întreg circ la care participă, în cele din urmă și vecinii din hotel: un violonist, în lipsă de spectatori (doar doamne bătrâne și

elevi de la liceul de muzică), femeia de serviciu (în alte țări și hoteluri ai spune camerista), precum și o pereche de tineri proaspăt căsătoriți, aflați în luna de miere. Cetățeanul generos, Îngerul, este legat de scaun pentru ca nu cumva să fugă. Se propune chiar uciderea lui, apoi se întreabă ceea ce se întrebaseră primii doi. Trebuie să spun de la început că povestea este enervant de credibilă iar interpretarea o face și mai credibilă. Actorii au prezență scenică, naturalețe și aceeași poftă de joc din spectacolul anterior (sau poate una nouă) făcând ca o întâmplare, în fond absurdă, să consune cu ceea ce știam și noi sau bănuiam: că am rămas cu aceleași mentalități, cultivate cu pistolul și magistrarele cuvântări atâtea zeci de ani, iar regizorul acestui spectacol, Ion Sapdaru, este unul din cei care știu despre ce este vorba, în piesă. Știe despre ce a fost vorba -și mai e, în lumea rusească-, în fine, știe să manevreze datele spre a obține un spectacol credibil și care nu se uită ușor. De data asta nu mai sunt atâtea ieșiri din scenă, însoțite de semnale luminoase iar publicul este silit să aplaude doar performanțele actorilor, care nu sunt lipsite de interes.

Regizorul Aurel Palade și Mihai Gălățan, la repetițiile pentru "O zi din viața..."

În fine, al treilea spectacol, O zi din viața la niște oameni, după o piesă de Mihai Gălățan, aduce în scenă două tinere femei, funcționare, una chiar la teatrul din localitate (nu neapărat Tulcea, dar totuși...), cealaltă la o bancă, ajunse la o vârstă la care încep să se întrebe dacă n-ar fi bune niște

experiențe erotice mai variate decât tot amorul fizic cu soții lor. Aici Gabriela Ciolacu și Irina Naum fac niște roluri absolut remarcabile astfel încât cred că spectatorii mai naivi se simt ca la ei acasă, pe scena unde stau la doi pași de actori, chiar dacă la ei acasă nu se pune neapărat problema pe care și-o pun doamnele respective. Mihai Gălățan și Cristi Naum sunt pandantul masculin al acelor două doamne, cu preocupări- nu-i așa?- bărbătești. Și anume să arunce în aer o navă de croazieră rusească pe care o suspectau (iar) de a nu fi decât o centrală de spionaj. Cristi Naum -un credibil Theseu, Oberon sau Îngerschimbă aici registrele și apare în chip de nebun de legat, care știe că mâine (timpul e al piesei) se va declanșa al treilea război mondial și trebuie să-l împiedice, sau, până la urmă, să-l declanșeze el

împreună cu amicul său, actor la un teatru pentru copii, care îi dă crezare. Nelu Serghei are și el câteva intrări în chip de foarte credibil om de serviciu, bărbat bun la toate și mai ales la aducerea buteliei cu gaz cu care cei doi nebuni plănuiesc să arunce în aer vaporul rusesc. Aici, actorii se întrec pe ei înșiși, spectacolul e alert, ritmat și timpul (dealtfel scurt) curge fără să-ți dai seama (Cum, de altfel, curge și în celelalte două, poate puțin mai încet la Shakespeare, pentru că el credea că are mai mult, sau poate avea...). Regizor este același Aurel Palade de la Visul... Poate oricând să-și treacă în palmares un spectacol reușit în plus, cu acest O zi din viața...

Pe scările Teatrului, după ce spectacolul s-a terminat, iar stagiunea s-a închis, am aflat că personajele din această piesă au modele în realitate, iar autorul s-a temut ca nu cumva să se trezească amenințat de unii care s-ar putea recunoaște pe scenă. Mi-am amintit povestea unui roman scris prin anii '70 -'80 (ai secolului trecut, firește) de un activist de partid în care modelele erau chiar tovarășii de la județeană (Cluj) unde lucra. În urma apariției acestei cărți, scandalul a izbucnit tocmai la Constanța, unde tovarășii s-au recunoscut printre protagoniștii cărții și au pornit procedurile împotriva celui care îndrăznise. Nu-i vorba că, dacă-mi aduc bine aminte, nici prim-secretarul de la Cluj nu a rămas cu totul rece față de aceste dezvăluiri. Romanul se intitula Cădere liberă și autorul era -azi- un domn Grigore Zanc, fost mai apoi, în primii ani de „libertate”, deputat sau senator fesenist sau pedeserist.

În lungile antracte ale microstagiunii, protagoniștii ne-au povestit bătălia pentru Teatru, pe care mai demult a purtat-o Nelu Serghei, căruia i s-au asociat cei doi (azi) directori ai acestui așezământ: Ionuț-Paul Ștefan și Cristi Naum. Acum, -că Teatrul există și chiar e Teatru-, ar trebui, poate să-și aplece (sau ridice) privirile spre el și diverșii selecționeri ai multiplelor festivaluri care se desfășoară în țară. Pentru că spectacolele acestuia nu sunt rezultatul unei monomanii, ci chiar realizări demne de luat în seamă.

Articol apărut în revista "Teatrul azi"